សំណួរ - ចម្លើយ
សីលធម៌ - ពលរដ្ឋវិជ្ជា
[បញ្ញា]

បញ្ញា

១.សំ.អ្វីទៅហៅថាបញ្ញា? តើលក្ខណៈសម្គាល់បញ្ញាស្ថិតនៅត្រង់ណា?

ចំ. បញ្ញាមាននិយមន័យច្រើនទៅតាមទស្សនៈរបស់អ្នកប្រាជ្ញនីមួយៗ:

- លោក **ភ្លា ង៉ារីត** យល់ថា : **បញ្ញា** គឺជាសម្បទាដែលអាចសម្របទៅនឹងស្ថានការណ៍ថ្មីៗ ។

-លោក **ហារត ម៉ាវន់** យល់ថា : **បញ្ញា** គឺអនុគមន៍ដែលសម្របមធ្យោបាយទៅនឹងគោលដៅ ។

-លោក **ជីឡ្យាភ្វ័រ** យល់ថា : **បញ្ញា** គឺម៉ាស៊ីនសម្រាប់បង្កើតអរូបីកម្ម ឬជាសិល្បៈសម្រាប់បង្កើតប្រព័ន្ធអរូបីកម្មនៅចំពោះមុខស្ថានភាពមួយ ហើយបញ្ចូលប្រព័ន្ធអរូបីទាំងនោះទៅក្នុងស្ថានភាពរូបីមួយ

-លោក **ប៊ែរសុន** យល់ថា : **បញ្ញា** ជាសក្តិសម្រាប់កសាងគ្រឿងប្រដាប់ផ្សេងៗ។

-លោក **ដែសំការត** និង **ស៊ុលនែរ** យល់ថា : **បញ្ញា** ជាឧបករណ៍សកលសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាថ្មីៗដែលស្របទៅនឹងលក្ខខណ្ឌនៃជីវិ

- **តាមទ្រឹស្តីព្រះពុទ្ធសាសនា: បញ្ញា** គឺជាប្រទីបសម្រាប់បំភ្លឺសត្វលោកទៅរក សេចក្តីសុខ ។ អ្នកមានបញ្ញាគឺអ្នកស្គាល់ហេតុនៃទុក្ខនិងស្គាល់ផ្លូវរំលត់ទុក្ខ ។

លក្ខណៈសម្គាល់បញ្ញាស្ថិតនៅត្រង់:

-ការបង្កើតថ្មីដែលផ្តល់នូវគំនិតច្នៃប្រឌិតប្លែកៗមិនដដែលៗ ។

-ការរាវរកល្បិចដែលធ្វើឱ្យដំណោះស្រាយបញ្ហាមួយអាចប្រើវិធីឬមធ្យោបាយច្រើនយ៉ាង ។

២.សំ.តើបញ្ញាមានប៉ុន្មានប្រភេទ? ចូររកលក្ខណៈខុសនៃប្រភេទបញ្ញានីមួយៗ ?

ចំ. បញ្ញាមានពីរប្រភេទគឺបញ្ញាប្រតិបត្តិនិងបញ្ញាទ្រឹស្តី ។

លក្ខណៈខុស:

បញ្ញាប្រតិបត្តិ	**បញ្ញាទ្រឹស្តី**
-បញ្ញាកំរិតទាប	-បញ្ញាកំរិតខ្ពស់
-កើតមានចំពោះក្មេងនិងសត្វឆ្កែឯកងថ្នាក់ខ្ពស់	-កើតមានចំពោះមនុស្សពេញវ័យ
-មិនបាច់ប្រើការរិះគិត	-មានការរិះគិត
-មានលក្ខណៈរូបី	-មានលក្ខណៈអរូបី
-មិនចាំបាច់មានភាសា	-ចាំបាច់ត្រូវមានភាសាជាជំនួយដើម្បីបង្កើតគំនិតអរូបី
-ស្ថិតក្នុងវង្វង់បច្ចុប្បន្នកាល	-ស្ថិតក្នុងកាលទាំងបី(អតីត បច្ចុប្បន្ន អនាគត)
-ដោះស្រាយបានតែអ្វីដែលនៅចំពោះមុខជាក់ស្តែង ។	-ដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងលំហដែលគ្មានរូបពិត
-គ្មានការបង្កើតថ្មីទេ	-បង្កើតទ្រឹស្តីស្បង់បង្កើតថ្មី ។
-ជាបញ្ញាមានព្រំដែនមិនរីកចម្រើន ។	-ជាបញ្ញាគ្មានព្រំដែនរីកចម្រើនតាមដំណាក់កាលនិមួយៗ "គឺជា **ទិចារណញ្ញាណ**" ។

៣.សំ.ដូចម្តេចហៅថាសភាវគតិ? ដូចម្តេចហៅថាទម្លាប់? ចូរប្រៀបធៀបសភាវគតិ បញ្ញា និង ទម្លាប់?

ចំ. គ.**សភាវគតិ** : ជាអាកប្បកិរិយាពីកំណើតដដែលៗរបស់សត្វមានជីវិត ទៅតាមប្រភេទនិមួយៗ ។ ឧ. ទាបចេះធ្វើសំបុក-សំបុកឃ្មុំ-កណ្តុរចេះកាយរូង ។

-**ទម្លាប់** : ជាអាកប្បកិរិយាដដែលៗរបស់មនុស្ស សត្វ ។ ទម្លាប់កើតពីការហាត់រៀន មានឫសជាបញ្ញា ។ ឧ. ទម្លាប់ជក់បារី -ទម្លាប់ប្រើដៃស្តាំ ។

១.ប្រៀបធៀប សភាវគតិ បញ្ញា និងទម្លាប់ :

-លក្ខណៈដូចគ្នា:

-មានគោលដៅដោះស្រាយបញ្ហាមួយ

-ស្ថិតក្រោមបញ្ហាតណ្ហា

-លក្ខណៈខុសគ្នា:

សភាវគតិ	បញ្ញា	ទម្លាប់
		-ដំណាក់ទី១ជួបបញ្ហា
-ចំណេះកើតឯងពីធម្មជាតិ	-កើតពីការហាត់រៀន	+កើតពីការហាត់រៀន
-លក្ខណៈដដែល១	-លក្ខណៈថ្មីប្លែក១	+ពេលមិនទាន់ធ្លាប់អាចកែប្រែបាន
-រឹងបឹតងងល់	-ទន់ភ្លន់អាចបត់បែនតាមកាលៈទេសៈ	
		-ដំណាក់ទី២
-ជាឯកទេសចង្អៀតចង្អល់	-ជាឯកទេសទូលាយ	ពេលធ្លាប់ស៊ាំហើយ
-ជាចំណេះស្លាប់ក្រឡាមិនរីកចម្រើន	-រីកចម្រើនគ្មានព្រំដែន	ទម្លាប់មានលក្ខណៈ +ដដែល១ +រឹងបឹតងងល់ដូចសភាវគតិបេះបិទ។
ឧ-សំណង់សំបុក ចាប-សំបុកឃ្មុំ	**ឧ-សំណង់ផ្ទះរបស់មនុស្ស រីកចម្រើនពីខ្ទមស្លឹករហូតដល់អាគារធំៗ**	**ឧ-ទម្លាប់ជក់បារី ទម្លាប់ប្រើដៃឆ្វេង**

៤.សំ.ចូរធ្វើការប្រៀបធៀបពិសោធន៍បីបែបរបស់លោកកូល័រ ?

ចំ. ក្នុងការសិក្សាពិសោធន៍លើបញ្ហាសត្វលោកកូល័របានធ្វើពិសោធន៍ដោយពង្វាង ៣បែបគឺ: ពង្វាងបម្លាស់ទី -ពង្វាងចំណាប់ & ពិសោធន៍ថត

លក្ខខណ្ឌ	ពង្វាងម្ចាស់ទី	ពង្វាងបំណាស់	ពិសោធន៍ថត
-សត្វ:	មាន់-ឆ្កែ	ឆ្កែ-ស្វា	ស្វា
-ទ្រុង:	ទ្វារទ្រុងចំហ	ទ្វារទ្រុងបិទជិត	ទ្វារទ្រុងបិទជិត
-ឧបករណ៍:	គ្មាន	ខ្សែ-ដំបង	ជំរុំការចំណី
-បម្លាស់ទី:	សត្វផ្លាស់ទីចំណី នៅ១កន្លែង	ចំណីផ្លាស់ទីសត្វ នៅមួយកន្លែង	ចំណីផ្លាស់ទី សត្វនៅ1កន្លែង
-ការប្រព្រឹត្ត:	ស្របនឹងសភាវគតិ	ផ្ទុយនឹងសភាវគតិ	ផ្ទុយនឹងសភាវគតិ
-ដំណោះស្រាយ:	ប្រើសភាវគតិសុទ្ធសាធ	ប្រើបញ្ញាលាយទម្លាប់	ប្រើបញ្ញាសុទ្ធសាធ
-ចំណី:	នៅកណ្ដាលវាល នៅមុខទ្រុង	ចំណីចងខ្សែនៅ កណ្ដាលវាលមុខទ្រុង	ចំណីនៅក្នុងថត
-វង្វាយតម្លៃ:	ជាពង្វាងងាយ	ពង្វាងពិបាក	ពិបាកបំផុតមានតែ ស្វាកុល័រទើបធ្វើបាន។

លទ្ធផលពិសោធន៍=

មាន់មិនអាច ដោះស្រាយបាន ឆ្កែអាចដោះ ស្រាយបានដោយរត់ ចេញក្រៅទ្រុងឯស្វា ដោះស្រាយយ៉ាងងាយ	ឆ្កែមិនចេះការ ចំណីដែលចង ខ្សែឯស្វាអាច ដោះស្រាយបាន ដោយប្រើដំបង ការចំណី។	ស្វាចេះយក ឈើរុញបង្វិល ថតបន្តិចម្តង១ លុះត្រា ជ្រុងខាង ចំហបែរមកចំវា ទើបការយកតែម្តង

៥.សំ.តើមនុស្សនិងសត្វមានលក្ខណៈខុសនិងដូចគ្នាត្រង់ណា?

ចំ. លក្ខណៈខុស

មនុស្ស	សត្វ
-អាចគ្រប់គ្រងពេលវេលាបាន	-មិនអាចគ្រប់គ្រងកាលបាន
+មានអនុស្សាវរីយពីអតីតកាល	-មានតែបច្ចុប្បន្ន
+មានគំរោងផែនការនាអានាគត	

-មានទាំងបញ្ញាប្រតិបត្តិ និងបញ្ញាទ្រឹស្តី	-មានតែបញ្ញាប្រតិបត្តិ
-មានវិចារណញ្ញាណចេះរិះគិតពិចារណា	-គ្មានការរិះគិតពិចារណាធ្វើតាម សភាវគតិ និងទម្លាប់
-មានភាសាជាជំនួយដល់ការបង្កើតបញ្ញតិអរូបី	-គ្មានភាសាមានតែសូរសញ្ញា
-ចេះបង្កើតថ្មី-ពលកម្ម-ផលិតកម្ម	-មិនចេះបង្កើតឧបករណ៍ទេ

មនុស្ស	**សត្វ**
-ចេះផ្តាច់ពីតថភាពរូបីទៅគិតពីអ្វីដែលមិនទៅចំពោះមុខ	-មិនអាចផ្តាច់បានព្រោះជាសម្បទាព្រ តែចាប់យកទំនាក់ទំនងវត្ថុក្នុងជំហា។
-អាចដោះខ្លួនចេញពីសភាវគតិនិងទម្លាប់បាន	-មិនអាចដោះខ្លួនចេញពីសភាវគតិ និងទម្លាប់បានទេ
-មានប្រវត្តិវប្បធម៌អរិយធម៌	-គ្មាន
-មានសីលធម៌ច្បាប់	-មានតែច្បាប់ធម្មជាតិ

_លក្ខណៈដូច:

+មានសភាវគតិ-ទម្លាប់បញ្ញាប្រតិបត្តិដូចគ្នា

+ស្ថិតក្រោមបញ្ជារបស់តណ្ហា

+ចង់រស់ខ្លាចស្លាប់(សភាវគតិរក្សា-ការស្រេកឃ្លាន)

៦.ស.តើគោចរៈឆ្លុះបញ្ចាំងដោយបញ្ញាខុសពីគោចរៈឆ្លុះបញ្ចាំងដោយវិចារណញ្ញាណដូចម្តេច?

ច._គោចរៈឆ្លុះបញ្ចាំងដោយបញ្ញា: ជាភាវៈដែលកើតមានចំពោះមនុស្ស និងពពួកសត្វ ផ្អឹងកងថ្នាក់ខ្ពស់ដូចជាស្វាជាដើម ។ ភាវៈនេះគ្រាន់តែប្រើបញ្ញាដោះស្រាយបញ្ហាដែល កើតមានចំពោះមុខដើម្បីសម្របនឹងកាលៈទេសៈប៉ុណ្ណោះតែពុំបានពិចារណាទៅលើ កុសលនិងអកុសលឡើយ ។ម្យ៉ាងទៀតពុំមានលោយល់ពីគំនិតអរូបីឡើយ ។

-<u>ភាវៈប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណ</u> : ភាវៈនេះកើតមានចំពោះតែមនុស្សមួយប៉ុណ្ណោះ ។ វាជាដំណាក់កាលខ្ពស់បំផុតនៃបញ្ញា ឬថាជាគោលបំណងចុងទីរបស់បញ្ញាដែលមានគំនិតអរូបី និងភាសាជាជំនួយ ហើយភាវៈនេះមានលក្ខណៈពិសេសដែលធ្វើឱ្យមនុស្សចាប់បាននូវសច្ចៈ មានរបកគំហើញ និងការបង្កើតថ្មី មិនតែប៉ុណ្ណោះវាមានតម្លៃខាងសីលវិជ្ជាទៀតផង ។

៧.សំ.អ្នកប្រាជ្ញណាដែលពិសោធន៍វាស់បញ្ញាមនុស្ស & មនុស្ស ? តើគេប្រើរូបមន្តអ្វី ? ចូររៀបរាប់ពន្យល់

ចំ.លោក**ប៊ីណេ និងស៊ីម៉ុង** ជាអ្នកបង្កើតតេស្តវាស់បញ្ញាមនុស្ស និងមនុស្ស ។ គាត់ចង់ដឹងពីបញ្ញាលឿន ឬយឺតពីមនុស្សម្នាក់ទៅម្នាក់ទៀតទើបបង្កើតជាតេស្តវាស់បញ្ញាដែលគេឱ្យឈ្មោះថាតេស្ត B.S.(ប៊ីណេ-ស៊ីម៉ុង) ។

ដើម្បីធ្វើតេស្តបញ្ញា គេយកអាយុបញ្ញារបស់ក្មេងមកធៀបនឹងអាយុពិតរបស់វា គេបានផលចែកបញ្ញាដូចមានរូបមន្តខាងក្រោម៖

$$\text{ផលចែកបញ្ញាឬលេខបញ្ញា} = \frac{\text{អាយុបញ្ញា}}{\text{អាយុពិត}}$$

បន្ទាប់មកគេវាយតម្លៃដូចតទៅ ៖

-បើផលចែកបញ្ញាធំជាង១ឯកតា=បញ្ញាខ្ពស់

-បើផលចែកបញ្ញាតូចជាង១ឯកតា=បញ្ញាអន់ ៖

+បើផលចែក< 0,7 គេចាត់ទុកថាកំសោយបញ្ញា

+បើផលចែក< 0,5 គេចាត់ទុកថាភ្លីភ្លើឬល្ងង់

+បើផលចែក< 0,2 គេចាត់ទុកថាល្ងីល្ងើ

ឧ.កុមារសុខមានអាយុពិត ៥ឆ្នាំអាយុបញ្ញា៦ឆ្នាំ:

ផលចែកបញ្ញា$=\frac{6}{5}=1,2$ ធំជាង 1ឯកតា=បញ្ញាខ្ពស់

៨.សំ.តើតេស្តវាស់បញ្ញារបស់ប៊ីនេ_ស៊ីម៉ុងទទួលបានលទ្ធផល 100%ឬទេ ? ព្រោះអ្វី ?

តេស្តរបស់ B.S. ពុំប្រាកដថាទទួលបានលទ្ធផល100%ទេ ។ ព្រោះគេមិនអាចផ្តាច់បញ្ញាចេញពីសភាវគតិ និងទម្លាប់បានទេ ។ ដោយហេតុថាទម្លាប់ជាអ្នកជួយបញ្ញាឱ្យដោះស្រាយបញ្ហាបានដោយស្វ័យប្រវត្តិចំពោះបញ្ហាណាដែលគេធ្លាប់បានជួបប្រទះរួចហើយ ។ បុគ្គលដែលមិនដែលធ្លាប់ជួបបញ្ហា ហើយយល់ថាវាពិបាកណាស់សម្រាប់គេ ឯអ្នកដែលធ្លាប់ជួបក៏អាចដោះស្រាយបានរហ័ស នេះមិនអាចចាត់ទុកថាអ្នកនេះមានបញ្ញាខ្ពស់ជាងអ្នកនោះបានឡើយ ។

ឧ.ឆ្មាព្រៃពូកែចាប់ត្រីនៅក្នុងព្រៃ តែនៅក្នុងផ្ទះកណ្តាលក្រុងឆ្មាព្រៃចាញ់ឆ្មាស្រុកនេះអាស្រ័យលើទម្លាប់តែប៉ុណ្ណោះ ។

៩.សំ.ដូចម្តេចហៅថាអាយុបញ្ញា?

អាយុបញ្ញាគឺជាអាយុដែលគេកំណត់លើវិញ្ញាសាដែលកន្លងមកមានក្មេងចំនួនយ៉ាងតិច75%នៃអាយុណាមួយអាចធ្វើវិញ្ញាសានោះបាន ។

ឧ.កុមារ"ក" អាយុ ៧ ឆ្នាំ តែអាចធ្វើវិញ្ញាសារសម្រាប់អាយុ ៨ ឆ្នាំ បាន ។ គេចាត់ទុកថាកុមារ"ក"មានអាយុបញ្ញា ៨ ឆ្នាំ ។

១០.សំ.ហេតុអ្វីបានជាមនុស្សម្នាក់ៗចាប់យកមុខរបរវិជ្ជាជីវៈខុសៗគ្នា?

បានជាមនុស្សម្នាក់ៗចាប់យកវិជ្ជាជីវៈខុសៗគ្នានេះអាស្រ័យដោយកត្តាពីរយ៉ាងគឺ:

- **កត្តាឥច្ឆា:** ជានិស្ស័យ និងចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់បុគ្គលដែលបានដៅទុកជាមុន ។
- **កត្តាផលប្រយោជន៍** : ជាការចាប់យកវិជ្ជាជីវៈមួយតាមកាលៈទេសៈតម្រូវ ឬដើម្បីផលប្រយោជន៍ជាអ្នកជំរុញ ។

សុភាសិត : វិជ្ជាជាអាហារ ប្រាជ្ញាជាអាវុធ